

Utbildningsinspektion i Fotskälskolan och Hajomskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden

2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Fotskälskolan och Hajomskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	149
Skolbarnsomsorg	35
Förskoleklass	10
Särskola	1

Fotskälskolan är en skola för förskoleklass och årskurs 1-3 med 82 elever indelade i tre grupper. Eleverna fortsätter sedan sin skolgång i Hajomskolan. Fotskälskolan är belägen i en liten by cirka en mil från centralorten Skene och Hajomskolan ligger cirka sex kilometer från Fotskälskolan. Vid Hajomskolan finns tre åldersblandade klasser årskurs 4 – 6 med sammanlagt 78 elever. En majoritet av eleverna i de båda skolorna åker skolskjuts. De flesta elever som går i Hajomskolan går över till Sätilaskolan efter årskurs 6. Eleverna kommer från de närliggande samhällena Tostared, Fotskäl och Hajom. Det är ovanligt att det går någon elev med invandrarbakgrund vid Fotskälskolan och Hajomskolan. Skolorna ligger i natursköna områden.

Skolorna har en gemensam rektor som förutom för dessa skolor även har ansvar för förskolorna i samhällena Tostared och Hajom.

Genomförandet av inspektionen i Fotskälskolan och Hajomskolan

Skolverket sände den 1 december 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Fotskälskolan och Hajomskolans rektorsområde har bestått av undervisningsråden Helén Svelid och Agneta Wennberg. Besök i de båda skolorna genomfördes den 1 och 2 april 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Fotskälskolan och Hajomskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Därutöver har också inspektörerna genomfört två enkätundersökningar i alla grundskolor i Marks kommun. En enkät har riktats till föräldrar med barn i förskoleklassen, årskurs 2, årskurs 6 samt årskurs 9. De frågor som ställts till

föräldrarna i enkäten är samma frågor som ingått i en av Skolverket utförd attitydundersökning som bl.a. riktats till skolbarnsföräldrar i Sverige. Svarsfrekvensen för föräldrar i gruppen årskurs 2 vid Fotskälskolan var 64 procent (22 st) och i gruppen årskurs 6 vid Hajomskolan 71 procent (20 st), motsvarande siffra för den undersökning som gjordes i riket är 63 procent. En annan enkät har riktats till skolan och handlar om skolans bedömning av sin förmåga upptäcka, upprätta åtgärdsprogram och ge stöd till elever som har svårigheter att nå målen.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit dokumentgranskningar som skett på plats.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Enkätundersökningen vid de båda skolorna visar att föräldrarna ser positivt på skolans förmåga att förmedla samhällets grundläggande värden och att utveckla elevernas syn på människors lika värde. I de enkätsvar som föräldrar lämnat anger alla föräldrar vid Fotskälskolan och nästan alla föräldrar vid Hajomskolan att de för det mesta känner sig lugna och trygga när deras barn vistas i skolan. Vid samtal med elever, vid lektionsbesök och andra observationer ges intrycket att elever är trygga i de båda skolorna. Fotskälskolans bedömning enligt sin senaste kvalitetsredovisning är att arbetet med att få barnen att uppleva trygghet har gett gott resultat. Av enkätsvaren framgår att nästan alla föräldrar som besvarat enkäten anser att det verkar råda en positiv stämning och en god sammanhållning i skolorna (97,7 procent) vilket också är inspektörernas intryck. Vid inspektionsbesöket framkom att det ändå har hänt att enstaka elever blivit kränkta.

Generellt sett är elevernas ansvarstagande stort vid de båda skolorna. Eleverna kan vid intervjuer redogöra för hur de på olika sätt väljer innehåll och arbetssätt, planerar och tar eget ansvar. Vid lektionsbesök och granskning av elevarbetena syns också detta. Flertalet elever tycks också trivas på lektionerna och med skolarbetet.

Vid Hajomskolan är eleverna medvetna om hur de demokratiska processerna inom skolan är tänkta att fungera och kan också beskriva hur de på olika sätt tar gemensamma beslut. Vid samtal med elever och lärare i Fotskälskolan fram-

kommer att även eleverna där är, utifrån sin ålder och mognad, medvetna om vad demokrati är.

Sammanfattningsvis är inspektörernas bedömning -trots att det kan förekomma enstaka kränkningar - att eleverna utifrån sina förutsättningar på ett bra sätt har tagit till sig grundläggande demokratiska värderingar, förståelse och respekt för andra. Vidare bedöms eleverna ha en trygg miljö i skolan. Elevernas förmåga att ta ansvar för sin utbildning är förhållandevis väl utvecklad vid de båda skolorna.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Inspektörerna kunde vid lektionsbesök och vid granskning av dokumentation i form av elevarbeten m.m. i de båda skolorna se goda resultat av skolans strävan att utveckla elevernas kunnande utifrån de mål som anges i läroplanen. Eleverna vid Hajomskolan visade mycket goda exempel på sin förmåga att visa sitt kunnande också på annat sätt än i skriftlig form. Eleverna använder exempelvis olika uttrycksformer såsom bild, drama och andra muntliga framträdanden. Vid Fotskälskolan får bild och annan kreativitet stort utrymme i undervisningen. Flertalet föräldrar som besvarat enkäten (77 procent) anser att eleverna i skolan utvecklar sin förmåga att samarbeta med andra, samt att utveckla elevernas nyfikenhet och förmåga att ta egna initiativ (78 procent). Föräldrarna i de båda skolorna är mycket mer positiva till skolans resultat jämfört med föräldrar i riket i övrigt.

Eleverna vid både Fotskälskolan och Hajomskolan är relativt väl medvetna om vilka målen med utbildningen är. Exempelvis nämner eleverna vid Fotskälskolan att de skall kunna "läsa svenska med flyt", ett mål som även deras lärare anger som ett viktigt mål. Av Hajomskolans kvalitetsredovisning framgår att skolan arbetat med att öka elevernas medvetenhet om skolarbetets syfte och att eleverna i detta arbete blivit mer medvetna om mål och kursplaner.

Enligt Hajomskolans bedömning har 75 av skolans 78 elever nått målen i samtliga ämnen för årskurs 5 med undantag för ämnet musik. Fotskälskolans lärare bedömer att skolans resultat är bra när det gäller att elevers läsutveckling. De flesta föräldrarna som besvarat enkäten anser också att skolan ger eleverna kunskaper för fortsatt skolgång (95 procent).

Sammanfattningsvis konstaterar inspektörerna att de flesta elever i de båda skolorna når de mål som skolan lokalt formulerat i de tidigare skolåren och som formulerats nationellt i slutet av årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolornas resultat som gott även om inte alla elever nått målen. Särskilt väl har de båda skolorna lyckas med att utveckla elevernas kreativa förmåga och förmåga till självständigt.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Vid båda skolorna kan såväl elever som lärare ge exempel som visar att elevernas önskemål och uppfattningar tas tillvara när det gäller att utforma både skolans yttre och inre skolmiljön och skolans regler. Vid Hajomskolan finns klassråd och elevråd. Fotskälskolans elever känner inte till hur inflytande kan utövas genom klassråd och elevråd.

Samverkan med föräldrarna förekommer vid de båda skolorna genom att särskilda s.k. klassföräldrar hjälper till när skolan vill anordna föräldraträffar i olika former. Enligt rektorn har föräldrarna inte visat något intresse för att bilda formella organ för föräldrainflytande. Däremot finns på annat sätt ett starkt föräldraengagemang. Föräldrar deltar gärna vid Hajomsskolans lägerskola och ordnar det praktiska när det gäller olika samkväm. Föräldraenkäten som genomfördes visar att föräldrarna är nöjda med sitt inflytande i skolans arbete.

Inspektörernas intryck vid besöket är att eleverna i de båda skolorna har stor insikt i hur skolan arbetar med att skapa bra relationer mellan eleverna och de tycks förstå syftet med skolans arbete för att förhindra och motverka utanförskap och kränkningar. Särskilt väl kunde eleverna vid Fotskälskolan föra samtal kring frågor om relationer i skolan, trygghet och hur elever kan handla om de känner sig otrygga. Vid lektionsbesök i Fotskälskolan samtalade eleverna i s.k. kompisamtal om mindre konflikter som förekommit tidigare under veckan på skolgården. Också andra kontaktskapande värderingsövningar förekommer. Även Hajomskolan arbetar medvetet med att skapa en god psykosocial miljö för alla elever i skolan. I skolan anordnas t.ex. årligen en lägerskola för samtliga elever för att stärka sammanhållningen vid skolan. Även föräldrar tar del i detta arbete. Dessa åtgärder hindrar inte att det ändå förekommer kränkningar men vid inspektionsbesöket gavs intryck av att det finns rutiner och kunskap bland skolornas personal och elever om hur man hanterar detta. Skolorna har handlingsprogram mot kränkande behandling. Enligt inspektörernas uppfattning tycks dock dokumenten vara till viss del föråldrade, vilket också bekräftas av skolans rektor.

Skolornas geografiska läge gör att det finns goda förutsättningar för att eleverna skall kunna röra sig i olika spel och lekar på skolgården och för annat uteliv för eleverna. Sedan flera år satsar särskilt Fotskälskolan medvetet på att ge eleverna mer lek och rörelse. En sjuksköterska arbetar på varje skola minst en dag per vecka. Att hon utgör en viktig del i arbetet för att elever skall må bra bekräftas av intervjuade elever och lärare.

Sammanfattningsvis är inspektörernas bedömning att de båda skolorna gör ett mycket gott arbete att främja hälsa och ge eleverna möjlighet till regelbundna fysiska aktiviteter. Skolornas arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling är gott men skolornas dokumenterade handlingsprogram mot kränkande behandling behöver aktualiseras och förtydligas. Elevernas inflytande i beslut som rör skolans verksamhet är också gott men inspektörerna föreslår att även elever i de yngre årskurserna får möjlighet att lära sig hur inflytande kan utövas genom representation.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Mellan skolorna finns översiktliga överenskommelser om vad innehållet skall vara i undervisningen, i respektive ämnen och skolår. I övrigt finns inga måldokument utarbetade som uttrycker hur skolorna vill arbeta för att nå de nationella målen.

Hur undervisningen organiseras i olika grupper varierar beroende på hur stor tillströmning av elever det är för varje läsår. Båda skolorna ingår i försöket utan timplan vilket personalen vid de båda skolorna inte ser som något genomgripande eftersom man redan tidigare arbetat på liknande sätt. För närvarande har skolorna åldersblandade grupper för att möta den varierade elevtillströmningen. Vid Hajomskolans används åldersblandade grupper också med syftet att skapa en större sammanhållning mellan elevernas olika åldersgrupper.

Alla elever får individanpassad undervisning såtillvida att de har en särskild planering där det framgår vilka undervisningsmoment som är aktuella för dem under en viss tidsperiod. Eleverna uppskattar denna planering eftersom det ger utrymme för att kunna göra "något roligt" när man klarat av ett visst moment.

För elever som misstänkts för att ha studiesvårigheter görs utredningar. Elever får stöd av specialläraren eller inom klassens ram.

En genomgång av skolornas åtgärdsprogram visar att av Hajomskolans och Fotskälskolans 160 elever har 27 behov av särskilda stödåtgärder. För hälften av de elever som är i behov av särskilda stödåtgärder har åtgärdsprogram upprättats. Hajomskolan bedömer att skolans stödåtgärder är tillräckliga för att ge eleverna möjlighet att nå målen, medan Fotskälskolans personal är mer tveksam till om samtliga elever får tillräckligt stöd. Granskningen visar att åtgärdsprogrammen innehåller problembeskrivningar och mål där elevens individuella problematik står i centrum. I de granskade åtgärdsprogrammen redovisas elevernas starka sidor. Det är däremot inte möjligt att utläsa om planeringen av

åtgärder sedan utgår från elevens styrkor, utan åtgärdsprogrammen tar i hög utsträckning sin utgångspunkt i beskrivningen av elevens situation. I de flesta fall framgår vem som är ansvarig för olika insatser och att vårdnadshavare medverkat vid upprättandet av programmet. En övervägande del av insatserna är kopplade till eleven, men dessa har samordnats med insatser som skall ske i klassen eller skolan.

Inspektörernas intryck är att de båda skolorna har nått relativt långt i arbetet med att utveckla en gemensam syn på hur undervisningen bör bedrivas för att överensstämma med läroplanens mål. Det tar sig uttryck i att skolorna är angelägna om att tidigt ge eleverna möjlighet till inflytande över sitt eget arbete i skolan när det gäller arbetssätt och i viss mån även till innehåll. Undervisningen vid de båda skolorna kännetecknas av omväxlande undervisningspass där lärarna har gemensamma genomgångar, varierande med individuellt arbete. Eleverna ges tillfälle att uttrycka sina kunskaper och färdigheter på olika sätt genom praktiskt arbete, drama och genom skriftliga redogörelser. Ett exempel på att göra eleverna medvetna om sin egen utveckling är "jagboken" som följer eleverna från Fotskälskolan till Hajomskolan.

Eleverna beskriver utvecklingssamtalen som ett möte där både föräldrarna och eleverna får reda på hur eleven ligger till. De flesta föräldrarna är enligt enkäten mycket nöjda med den information de får via utvecklingssamtal. Förutom utvecklingssamtalen följs elevernas kunskapsutveckling genom "jagboken", där eleverna själva får jämföra sina resultat över tid och följa upp dessa.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att de två skolornas sätt att organisera undervisningen ligger helt i linje med de mål som anges i läroplanen och att skolornas arbete kan tjäna som ett bra exempel för andra skolor. Skolorna informerar på ett bra sätt föräldrar om elevernas kunskapsutveckling. Inspektörernas bedömning är att de båda skolorna arbetar med att ge individanpassat stöd till de elever som riskerar att inte nå målen är godtagbart. Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever som är i behov av särskilt stöd och skolorna uppfyller därför inte statens krav. Skolornas arbete med att lokalt bearbeta och tolka kursplanemålen behöver förbättras och tydliggöras.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Rektorn har i elva år innehaft tjänsten som rektor för Fotskälskolan och Hajomskolan samt för förskolorna i Tostared och Hajom. Hon har pedagogisk utbildning och har genomgått rektorsutbildningen. Verksamheterna är utspridda på tre olika orter vilket gör det svårare att leda och vara förtrogen med verksamheterna. Rektorn har svårt att hinna med att besöka klassrummen, men

bedömer ändå att hon är förtrogen med det dagliga arbetet. Intervjuade lärare anser att rektorn på olika sätt håller sig förtrogen med verksamheten. Rektorn ser det som sin viktigaste uppgift att stödja och inspirera lärarna i skolutveckling. Lärarnas uppfattning är att rektorn är positiv till nya idéer, är lyhörd, har stort förtroende för dem och kan stödja arbetet med skolans utveckling. Även om rektorn delegerar vissa uppgifter till lärare är lärares uppfattning att hon tar det övergripande ledningsansvaret både när det gäller den pedagogiska verksamheten och personalen. Rektorn tar också stort ansvar när det gäller komplicerade elevvårdsfrågor och föräldrakontakter.

Vid Fotskälskolan finns en elev som är placerad i en särskild undervisningsgrupp. Rektorn, som har delegation på beslut om placering i särskild undervisningsgrupp, har inte fattat något sådant beslut och är heller inte medveten om hur ett sådant beslut formellt sett skall fattas.

Ingen av skolorna har en arbetsplan eller annan skriftlig planering som närmare beskriver hur skolorna skall organisera och genomföra utbildningen. Rektorn hänvisar till andra måldokument som är gällande t.ex. mobbningsplan, övergripande konkretiseringar av kursplaner, trivselregler m.m. som dock inte finns samlade i ett särskilt dokument.

Lärare berättar att de tidigare gjorde läsårsutvärderingar för varje arbetslag. Enkäter till elever och föräldrar gjordes också. Dessa årliga utvärderingar har nu ersatts av att varje arbetslag gör bedömningar av särskilt prioriterade mål som underlag till skolans kvalitetsredovisning. Inför upprättande av skolornas kvalitetsredovisning våren 2003 fick alla skolor i kommunen i uppdrag att redovisa mål med anknytning till målen i läroplanen. Varje år kommer nya direktiv från kommunen centralt om hur skolornas kvalitetsredovisningar skall upprättas och vad de skall innehålla. Hajomskolans kvalitetsredovisning 2003 innehåller resultat och bedömning av målet "öka medvetenheten om skolarbetets syfte" samt anger antal elever som inte nått målen i engelska och matematik. Som åtgärd anges att göra eleverna mer delaktiga i skolans planering. Fotskälskolans kvalitetsredovisning innehåller resultat, bedömningar och planerade åtgärder av målen "Att få barn som är trygga", "Att ge lek och rörelse ett stort utrymme", "Att öka läsförmågan och intresse för litteratur", "Att väcka intresse och behov av friskvård".

Inspektörernas intryck är att kvalitetsredovisningarna inte ger en helhetsbild av i vilken mån de nationella målen uppnåts.

Sammanfattningsvis är inspektörernas bedömning att rektorn är väl förtrogen med verksamheten i de båda skolorna och verkar för att skolorna utvecklas. Bestämmelserna kring beslut om placering i särskild undervisningsgrupp följs inte. Skolorna uppfyller inte heller kravet på att i en arbetsplan beskriva hur utbildningen skall genomföras. Trots att skolorna till viss del gör uppföljningar och utvärderingar så bedömer inspektörerna att skolorna inte uppfyller de krav som ställs i bestämmelserna när det gäller att följa upp och utvärdera sin verksamhet. Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller visserligen de formella kraven enligt förordningen men bör utvecklas för att kunna ge en helhetsbild av skolans resultat.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

På grund av de båda skolornas geografiska placering i ett landsbygdsområde är det relativt ovanligt att elever utanför det normala upptagningsområdet väljer någon av dessa skolor. Vid skolorna finns ingen särskild tid avsatt för elevens val. Lärarna motiverar detta med skolan deltar i försöket med slopad timplan och att eleverna på andra sätt får tillfälle att välja vad de vill arbeta mer med. Det görs bl.a. under den tid som avsatts till något som kallas "elevens eget arbete". Vid inspektionen framkom emellertid att inte alla elever ges tillfälle att då själv välja ämnen. Exempelvis används denna tid ibland till för att eleven skall "jobba ikapp", om eleven ligger efter i ett ämne. Det händer även att tiden används för att ge eleven särskilt stöd. För eleverna har det heller inte gjorts klart i vilka ämnen som skolan erbjuder fördjupning och breddning. Syftet med att ge alla elever möjlighet att själv välja att fördjupa och bredda sig inom ett eller flera ämnen uppnås inte.

Enligt föräldraenkäten anser en majoritet av föräldrarna att skolan är bra på att informera om hur undervisningen i skolan genomförs. Detsamma gäller skolans information om hur de arbetar med att motverka mobbning. Personalen vid de båda skolorna framhåller att föräldrar visar stort intresse för skolans verksamhet att föräldrarna är väl informerade mycket tack vare att skolorna inte är så stora.

Antalet funktionshindrade elever är få till antalet. Rektorn bedömer att funktionshindrade elever har goda möjligheter att få sin undervisning tillgodosedd vid de båda skolorna. För närvarande finns en elev med hörselnedsättning. Skolan har installerat hjälpmedel som andra eleverna på ett naturligt sätt använder i klassrummet för att underlätta kommunikationen.

Sammanfattningsvis är inspektörernas bedömning att föräldrarnas möjlighet att hålla sig informerad om skolornas verksamhet är god, liksom möjligheten för funktionshindrade att få tillgång till likvärdig utbildning. Skolorna behöver förtydliga sitt utbud av ämnen för elevens val. Inspektörernas bedömning är att skolorna inte uppfyller bestämmelsernas krav på att alla elever skall få möjlighet till fördjupning och breddning i ett ämne genom elevens val.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

För närvarande saknas lärarutbildad personal i musik och slöjd, annars är tillgången på utbildad personal mycket god vid de båda skolorna och omsättningen av lärarna är väldigt liten. Kompetensutvecklingsinsatser planeras så att de utgår från verksamhetens behov och kan rikta sig till all personal vid skolan, enskilt arbetslag eller enskild individ. Lärare anser att möjligheten till kompetensutveckling är tillfredsställande.

Lärarnas uppfattning vid de båda skolorna är att läromedelstillgången är god. Vid Fotskälskolan finns en särskilt väl utvecklad biblioteksverksamhet och skolan har verkstäder för arbetet med bild och form. Datortillgången är dock inte så stor i skolan och lärarna har heller inte prioriterat datoranvändningen i undervisningen. Även vid Hajomskolan är tillgången till läromedel god liksom lokaler och verkstäder. Här finns datorer i större utsträckning och eleverna använder dessa i undervisningen, bl.a. produceras en skoltidning.

Skolornas lokaler är rymliga, i gott skick och skolgårdarna inbjuder till lek och spel.

Sammanfattningsvis är inspektörernas bedömning att skolornas resurser beträffande personaltillgången är mycket god. Den samlade lärarkompetensen är god men kan förbättras när det gäller utbildad personal i ämnena musik och slöjd. Även övriga resurser som lokaler, bibliotek, läromedel, utrustning och övrig pedagogiskt materiel är goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Fotskälskolan och Hajomskolan övergripande är av mycket god kvalitet. Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- skolornas behöver förbättra sina kvalitetsredovisningar så att de i större utsträckning ger en helhetsbild av skolornas resultat,
- skolorna behöver förtydliga sitt utbud av ämnen som eleverna kan välja att fördjupa sig inom (elevers val),
- skolornas arbete med att lokalt bearbeta och tolka kursplanemålen behöver förbättras och förtydligas,
- lärarkompetensen inom ämnena musik och slöjd behöver förbättras samt
- skolornas dokumenterade handlingsprogram mot kränkande behandling behöver aktualiseras och förtydligas.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Lokalt måldokument i form av en arbetsplan samt uppföljning och utvärdering av skolornas verksamhet brister (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever som är i behov av särskilda stödåtgärder (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknas (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).
- Alla elever ges inte möjlighet till fördjupning och breddning genom ett eget val av ämnen (elevens val) (2 kap. 19 § grundskoleförordningen)

Datum

Ort

2004-09-16

Göteborg

Agneta Wennberg

Helén Svelid